

REZUMAT al TEZEI DE ABILITARE

„*INVOCAREA EXCEPȚIILOR SUBSTANȚIALE (APĂRĂRI DE FOND) ÎN PROCESUL CIVIL. DISTINCȚII FAȚĂ DE EXCEPȚIILE PROCESUALE. PARTICULARIZARE ASUPRA INVOCĂRII NULITĂȚII ACTULUI JURIDIC CIVIL, CA EXCEPȚIE SUBSTANȚIALĂ* „

A. REZUMAT AL COMPETENȚELOR

În această parte am încercat să structurez activitatea științifică desfășurată în perioada 1996 -2020.

Domeniul principal de cercetare științifică

Problematika **excepțiilor - ca mijloce de apărare în procesul civil** - constituie domeniul în care mi-am concentrat principalele direcții de cercetare și în cadrul căruia intenționez să realizez și să dezvolt reguli teoretice fundamentale și speciale, dar și aplicații practice. *Ab initio*, precizez că domeniul de cercetare este unul interdisciplinar deoarece se pleacă de la *studiul comparativ al excepțiilor procesuale* (ce aparțin *Dreptului procesual civil*) și *al excepțiilor substanțiale - apărări de fond în drept* (ce aparțin *Dreptului civil material*), iar, în categoria celor din urmă, excepția de nulitate a actului juridic civil prezintă cea mai mare relevanță, motiv pentru care, în teza de abilitare, am realizat o particularizare a mijloacelor procesuale de invocare a acesteia.

De aceea, am acordat o importanță deosebită *distincțiilor dintre invocarea și soluționarea excepțiilor substanțiale* (apărări de fond în drept), pe de o parte, și *soluționarea excepțiilor procesuale în procesul civil*, pe de altă parte (deosebiri privind scopul urmărit, deosebiri legate de regimul de invocare în funcție de: autorii apărărilor, de axa temporală), deosebiri legate de sancțiunile privind neinvocarea în termen, deosebiri legate de procedura și ordinea de soluționare, deosebiri legate de actele de procedură prin care instanța rezolvă excepțiile procesuale sau substanțiale, deosebiri legate de modalitatea de soluționare, deosebiri legate de efectele admiterii excepțiilor procesuale față de efectele admiterii excepției substanțiale, distincții privind invocarea excepțiilor procesuale și a celor substanțiale în căile de atac și unele aspecte speciale, particularizând atât în calea apelului, cât și în calea recursului, tratând și aspecte comune privind invocarea excepțiilor procesuale în căile de atac.

De asemenea, am alocat o parte a cercetării și problematiceii inadmisibilităților, realizând distincții între *inadmisibilitățile de drept procesual* și *inadmisibilitățile de drept substanțial (material)*. Am teoretizat făcând o clasificare proprie între *inadmisibilități generice* și *inadmisibilități propriu-zise*.

Trecând la particularizarea propusă prin chiar titlul tezei, am alocat un loc important în cercetarea mea problemei privind *invocarea nulității absolute a actului juridic civil* în procesul civil. Astfel, după ce am analizat câteva aspecte introductive privind nulitatea *de lege lata* și mijloacele procesuale de invocare a nulității, am tratat invocarea nulității (absolute și relative) atât *pe cale de acțiune*, cât și *pe cale de excepție substanțială* (pe care am calificat-o ca fiind o apărare de fond *în drept*), cu particularități proprii. Un rol important am alocat, între altele, caracterului acțiunii în nulitate și al acțiunii în anulabilitate, a deosebirilor dintre acestea, a legitimării procesuale active, dar mai ales a invocării nulității absolute *ex officio* de către instanță, cu respectarea principiilor disponibilității, contradictorialității și dreptului la apărare. Am făcut sublinieri legate de regimul juridic diferit al nulității absolute față de cel al nulității relative, cu relevanță și în plan procesual, accentuând și faptul că efectele admiterii sunt aceleași, indiferent de felul nulității.

Am dedicat un capitol special tratării unor *aspecte particulare ale invocării nulității actului juridic pe cale de excepție substanțială*, direcțiile de cercetare constând în:

- *limitele invocării ex officio a nulității absolute a actului juridic civil* (distingând între: motive de nulitate care, de principiu, nu pot fi sesizate din oficiu de către instanță, fără concursul părții și motivele de nulitate absolută pe care instanța trebuie să le sesizeze și să le și invoce din oficiu), *nulitatea derivând din clauzele nescrise* (obligativitatea invocării *ex officio* a nulității absolute a clauzelor abuzive / nescrise) - *modalitatea de invocare și soluționare*;

- *probațiunea incidentală a excepției de nulitate, comparativ cu probațiunea altor excepții substanțiale și a altor apărări de fond, dar și cu probațiunea excepțiilor procesuale*;

- *aspecte speciale privind hotărârea judecătorească prin care se valorifică excepția de nulitate și efectele acesteia*, în care am cercetat două chestiuni: (1) aspecte particulare privind conținutul hotărârii judecătorești prin care se admite excepția substanțială a nulității și, respectiv, (2) aspecte particulare privind autoritatea de lucru judecat a considerentelor care rezolvă chestiunea incidentală a ineficienței actului juridic civil, urmare a invocării excepției de nulitate; corelație cu atacarea doar a considerentelor hotărârii.

Așa cum am subliniat și în concluzii, scopul propus nu a fost doar acela de a sintetiza problematica abordată, ci și de a analiza, adesea, particularități ale unor instituții incidente, mergând până la capăt sau aproape până la capăt, în profunzimea lor, creând rezolvări teoretice noi. De altfel, cercetarea cuprinde o serie de abordări originale, în sensul de a nu mai fi fost scrise sau dezbătute în doctrina noastră, dar pe care le-am considerat necesare și, chiar dacă unele vor stârni, poate, critici, rămân cu bucuria de a le fi împărtășit cititorului, cu speranța de a fi aplicate în practica curentă de cei care vor raționa și vor rezona cu ceea ce-am argumentat. Cum spunea Francis Bacon, *”citeste nu pentru a contrazice, nici pentru a crede, ci pentru a cântări și a lua în considerare”*.

Relevanța acestor cercetări rezultă cu evidență atât din reforma adusă Codului civil, care reglementează și norme de procedură civilă, ca și – în general – din transformările legislative aduse Codului de procedură civilă și a altor legislații speciale, reforme care au creat noi direcții de interpretare și aplicare a dreptului. În acest context, sesizând că jurisprudența nu este unitară în aplicarea normelor în materie de excepții procesuale și excepții substanțiale, iar unele aspecte relevante nu se regăseau abordate nici în cărțile de specialitate la nivel teoretic, am apreciat că cercetarea științifică și trasarea unor reguli teoretice și practice în acest domeniu se impune cu necesitate. De altfel, intenționez să dezvolt și mai mult cercetarea și să public rezultatele cercetării sub forma unei monografii și mai apoi a unui tratat.

B. REALIZĂRI ȘTIINȚIFICE, PROFESIONALE ȘI EVOLUȚIA DEZVOLTĂRII CARIEREI

B.1. Realizări științifice, profesionale și academice

B.1.1. Realizări științifice

Teza de doctorat

Teza de doctorat, *”Nulitatea actului juridic civil în dreptul în dreptul intern și în dreptul comparat european”* a fost coordonată de dl. Prof.univ.dr. Gabriel Boroș la Universitatea ”Nicolae Titulescu” din București. Susținerea publică a fost la data de 23 iunie 2008, obținând atât titlul de DOCTOR, cât și distincția *”MAGNA CUM LAUDAE”*:

Teza a fost publicată în anul 2009 și 2010 la Editura Hamangiu sub titlul *”Nulitatea actului juridic civil”* (ISBN 978-606-522-215-1)- (528 pg.)

Cărți publicate ca unic autor/co-autor (37)

- 7 cărți de autor
- 29 cărți în co-autorat.

Articole publicate ca autor/co-autor

- 25 de articole /studii, care prezintă contribuții in extenso publicate în reviste științifice de prestigiu din domeniul științelor juridice, indexate în BDI, conform Ordinului Ministerului Educației;
- 34 de capitole de carte/ studii publicate în volume colective sau în volume ale conferințelor internaționale, publicate la edituri de prestigiu, conform Ordinului Ministerului Educației;
- 4 articole prezentate/publicate în conferințe/ alte reviste neindexate.

Participare la proiecte naționale și internaționale

- membru în 5 proiecte internaționale (PHARE -Viena, CSDE -Consultări Europene, Banca Mondială, Contribuția Elveției pentru Uniunea Europeană, Mecanismul Financiar Norvegian);
- membru într-un (1) proiect național;
- coordonator științific și membru într-un (1) proiect finanțat de Banca Mondială.

Co-organizator/moderator/ membru în consiliile științifice ale unor conferințe :

- organizator : (1) ”Conferința NOUL COD DE PROCEDURA CIVILA la început de drum”, din 07 martie 2013, București, Univ.Titu Maiorescu; (2) *Conferința SMART LAW CONFERENCES – Legea nr. 310/2018. Modificările și completările aduse Codului de procedură civilă*, 23 ianuarie 2019, București, organizată cu Editura Universul Juridic, *coordonator /organizator, moderator și keynote speaker*;
- moderator în 4 conferințe internaționale (THE INTERNATIONAL CONFERENCE OF LAW, EUROPEAN STUDIES AND INTERNATIONAL RELATIONS -2013, 2014, 2019, 2020) Universitatea Titu Maiorescu-Facultatea de Drept, European Public Law Organization, Societatea Română de Drept European; București;
- moderator în 57 de conferințe naționale;
- membru în consiliile științifice (editoriale) ale Revistelor THE INTERNATIONAL CONFERENCE OF LAW, EUROPEAN STUDIES AND INTERNATIONAL RELATIONS, Universitatea Titu Maiorescu-Facultatea de Drept, European Public Law Organization, Societatea Română de Drept European; București, (indexat HeinOnline, CEEOL) – 5 ediții (2013, 2016, 2018, 2019, 2020)

B.1.2. Realizări profesionale

Pe parcursul celor cca. 24 de ani de activitate profesională am perseverat cu tenacitate să răspund provocărilor și solicitărilor profesionale, dar mai ales să contribuim la dezvoltarea domeniului de activitate pentru care am optat, precum și la domeniile conexe. Am răspuns cu promptitudine solicitărilor profesionale și m-am dedicat carierei științifice cu abnegație.

O prezentare succintă a realizărilor mele poate fi relevată în lumina recunoașterilor din partea comunității academice din România și din partea organismelor și organizațiilor profesionale (CSM, INM, INPPA, INR, CNPPEJ), în calitatea acestora și de furnizori de formare profesională continuă, care m-au solicitat adesea.

Pe plan național:

- am susținut teza de doctorat într-un domeniu de mare interes, abordând o cercetare comparativă între dreptul național și dreptul privat european, atât din perspectiva dreptului civil material, cât și a dreptului procesual;

- am publicat cursurile la disciplinele pe care le-am predat, dar am publicat și monografiile și cărți de mare aplicabilitate practică din domeniul dreptului procesual civil, dreptului civil și din domeniul cooperării judiciare europene în materie civilă;

Am participat la numeroase conferințe și seminarii naționale și internaționale organizate în România și în străinătate, în calitate de moderator, de keynotespeaker sau speaker:

- keynotespeaker în 65 de conferințe naționale și internaționale;

- speaker în 16 conferințe naționale și internaționale;

Am fost membru în comisii doctorale (10) sau de avansare pe posturi didactice (8).

Lucrările mele au fost citate în peste **150** de studii /volume sau capitole de cărți și articole științifice de specialitate.

Sunt membru al **ARDAE** – Asociația română de drept și afaceri europene.

Sunt **Redactor-Şef** (1.02.2017- prezent) al **Revistei PANDECTELE ROMÂNE**, editată de editura Wolters Kluwer, sub egida ACADEMIEI ROMÂNE, Institutul de Cercetări Juridice „Academician Andrei Rădulescu”. Revista Pandectele Române (ISSN 1582-4756) este indexată în baze de date internaționale: Heinonline, EBSCO și ProQuest și este editată de Wolters Kluwer România, acreditată CNATDCU ca editură cu prestigiu recunoscut.

Am coordonat **52** de volume publicate în domeniul științelor juridice la Editura Hamangiu în perioada 2012- 2015, în domeniul *Drept procesual civil*.

Am participat la lucrările a **50** comisii de concurs sau/și examen organizate de profesiile juridice:

- magistratură: admitere la INM, admitere în magistratură, absolvire INM, examen de capacitate(definitivat) în magistratură, promovare la ICCJ, promovare în funcții de execuție judecătorești și procurori

- avocatură: admitere în profesia de avocat, definitivat în profesia de avocat

- executor judecătoresc: examenele pentru examenul de admitere stagiar/ admitere cu vechime / definitivat / schimbare sediu în profesia de executor judecătoresc

Am participat activ, ca specialist (profesor de procedură civilă) la lucrările **Comisiei Juridice a Senatului României pentru adoptarea CODULUI DE PROCEDURĂ CIVILĂ - 2017** (PROFESOR-EXPERT) (modificările s-au regăsit ulterior în Legea nr.310/2018).

Am redactat 2 **opinii științifice** solicitate de ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Completul pentru recursul în interesul legii și, respectiv, de UNIUNEA NAȚIONALĂ A NOTARILOR PUBLICI DIN ROMÂNIA.

Sunt titularul unui **premiu**, respectiv PREMIUL SAVELLY ZILBERSTEIN 2017 pentru cel mai bun studiu de executare silită publicat în anul 2016 - ”*O problematică aparte privind încuviințarea executării silite la granița dintre decizia de neconstituționalitate și noul context legislativ*, publicat în REVISTA ROMÂNĂ DE EXECUTARE SILITĂ nr.1/2016, Ed.Universul Juridic (indexare: HeinOnline), acordat în cadrul CONFERINȚEI NAȚIONALE DE EXECUTARE SILITĂ, București 2017.

Pe plan internațional:

Am absolvit cursurile **Academiei de Drept Europena de la Trier** (Germania), în perioada 2003-2005 (4 stagii), la final fiind acreditată drept Specialist în *Drept penal internațional și al Consiliului de Apărare Provizoriu al Curții Penale Internaționale de la HAGA - I.C.C.*, obținând și listarea între avocații europeni specializați pentru Curtea Penală Internațională - HAGA;

Am participat de trei ori în calitate de **expert pentru România** din partea Consiliului Superior al Magistraturii și Institutul Național al Magistraturii la conferințele :

- *CONFERINȚA EUROPEANĂ, "Executarea hotărârilor civile în spațiul judiciar european" PARIS, 19-20 octombrie 2010, ECOLE NATIONALE DE LA MAGISTRATURE, Franța and European Judicial Training Network (EJTN) with the support of The European Union;*

- *CONFERINȚA EUROPEANĂ „E-learning project - Judicial cooperation in civil matters: European legal systems and language; study for a common vocabulary and language”, organizată de CONSIGLIO SUPERIORE DELLA MAGISTRATURA ITALIA, Nona Commissione- Tirocinio e Formazione Professionale + European Judicial Training Network (EJTN) with the support of The European Union, ROMA 1 decembrie 2010;*

- *CONFERINȚA EUROPEANĂ, Project JUST/2014/JTRA/AG/EJTR/6874, “Regulation 1215/2012: What It Offers and How It Works?”- ”Bench-bar workshop on Regulation 1215/2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters”, 30 iunie-1 iulie 2016, Arbanassi (Veliko Tarnovo), Bulgaria, Funded by the Justice Programme of the European Union, Bulgarian Institute for Legal Initiatives.*

Lucrările /studiile /articolele mele din conferințele internaționale au fost indexate în baze de date internaționale recunoscute, iar unele cărți de specialitate pe care le-am scris, au fost citate în lucrări și teze de doctorat din străinătate.

B.1.3. Realizări academice

Începând cu anul 1996, mi-am desfășurat activitatea inițial ca preparator universitar (în plată cu ora), însă, examenul de acreditare pe post l-am susținut și promovat în luna mai 1998, la disciplina ”*Drept procesual civil*” la Facultatea de Drept a Universității ”Titu Maiorescu din București”.

În anul 2000 am susținut și promovat examenul pentru postul de asistent universitar la disciplinele ”*Drept procesual civil*” și *Dreptul familiei*” la Facultatea de Drept a Universității ”Titu Maiorescu” din București și, în același an, în paralel, am susținut și promovat și examenul pentru postul de asistent la ”*Drept civil II- Drepturi reale. Teoria generală a obligațiilor*” la Facultatea de Drept a Universității ”Nicolae Titulescu” din București, activând la ambele universități. Simultan am activat ca asistent universitar la disciplinele ”*Dreptul familiei*” și la ”*Drept civil II- Drepturi reale. Teoria generală a obligațiilor*” și la Facultatea de Administrație Publică a Universității ”Nicolae Titulescu” din București până în anul 2005.

În anul 2005 am promovat examenul de lector universitar la disciplinele ”*Drept procesual civil*”, ”*Dreptul executării silite*”, ”*Dreptul familiei*”, ”*Drept civil II - Obligații. Drepturi reale*” la Facultatea de Drept și Facultatea de Administrație Publică, Universitatea Nicolae Titulescu, București.

În anul 2009 am promovat examenul de conferențiar universitar la disciplinele : ”*Drept procesual civil*”, ”*Dreptul executării silite*” la Facultatea de Drept a Universității ”Nicolae Titulescu” din București.

Din anul 2010 am activat pe postul de conferențiar universitar la Facultatea de Drept a Universității ”Titu Maiorescu” din București la disciplinele – ”*Drept procesual civil*” și ”*Cooperare judiciară în materie civilă /Dreptul Uniunii Europene -partea specială*”.

Din anul 2014 am promovat examenul de profesor universitar la disciplina ”*Drept procesual civil*” la Facultatea de Drept a Universității ”Titu Maiorescu” din București.

Și în prezent sunt profesor titular la disciplina ”*Drept procesual civil*” la Facultatea de Drept a Universității ”Titu Maiorescu” din București.

Precizez că activitatea didactică universitară o desfășor atât la programele de *licență*, cât și la cele de *master*.

Apreciez că, în toate instituțiile de învățământ superior în care am activat de-a lungul cariereri mele, mi-am dovedit capacitatea de a preda, de a facilita învățarea și de a gestiona activități didactice, ca și capacitatea de a coordona echipe de cercetare și de realizarea a unor proiecte editoriale, concursuri și examene. La începutul carierei didactice am coordonat echipa de procese simulate și am luat locul 2 pe România la concursul la care am participat cu echipa pe care am pregătit-o. Intenționez să creez o Clinică Judiciară de *debate* și să organizez concursuri de procese simulate și în viitor.

Activitatea didactică și de formare profesională la disciplinele ”*Drept procesual civil*” și ”*Drept civil*”, iar, uneori, și la disciplinele ”*Cooperare judiciară europeană în materie*

civilă și comercială” și ”C.E.D.O. Civil” am desfășurat-o, începând cu anul 2000, și în cadrul Institutului Național al Magistraturii, atât la formarea inițială, cât și la formare continuă a magistraților”

B.2. Planuri de evoluție și dezvoltare a carierei

B.2.1. Planuri de evoluție și dezvoltare a carierei profesionale

În mod constant, încă de la începutul activității profesionale, m-am implicat în toate activitățile specifice, uneori chiar foarte variate, pentru a-mi extinde experiența și pentru a-mi *upgrada* cunoștințele în domeniul dreptului procesual civil, în principal, dar și în domeniul dreptului civil, atât la nivel național, dar și la nivel european, căutând mereu să-mi dezvolt abilitățile profesionale.

În prezent, scopul meu este de a obține certificatul de abilitare care să confirme posibilitatea de a conduce doctorate în domeniul **dreptului procesual civil**, fapt care va presupune continuarea activității de cercetare, participarea la programe internaționale și naționale, diversificarea relațiilor de cooperare cu alte universități din țară și din străinătate, colaborarea cu doctoranzii, elaborarea de studii novatoare și publicarea acestora.

B.2.2. Planuri de evoluție și dezvoltare a carierei în domeniul științific

În continuare, activitatea mea științifică va fi orientată spre cercetare, spre implicare în proiecte de cercetare naționale și internaționale, spre îndrumarea lucrărilor științifice ale studenților și doctoranzilor și publicarea rezultatelor muncii de cercetare. Consider că aspectele teoretice și practice ale dreptului procesual civil, cunoașterea jurisprudenței instanțelor judecătorești și a celor arbitrale naționale și, uneori, internaționale, aspectele generatoare de jurisprudență neunitară și găsirea unui numitor comun în aplicarea și corelarea instituțiilor procesuale sunt, dintotdeauna, indispensabile formării juriștilor — practicieni și teoreticieni ai dreptului. Temele de cercetare în acest domeniu sunt foarte variate și foarte complexe, necesitând o deosebită atenție și un studiu aprofundat.

Totodată, consider că *interdisciplinaritatea dreptului procesual cu dreptul substanțial* constituie o necesitate de la care nu se poate deroga și care trebuie abordată în complexitatea ei.

Proiectele viitoare includ: continuarea activității de redactor-șef al Revistei Pandectele Române și înființarea unei noi reviste dedicate dreptului procesual civil, după modelul unor state europene, continuarea activității de recenzor la revistele conferințelor științifice organizate la universitatea la care activez, inițierea de seminarii și conferințe naționale și internaționale, participarea la conferințe și alte manifestări științifice, diversificarea temelor

de cercetare și abordarea interdisciplinară și nu în ultimul rând, publicarea de cărți și articole de specialitate în edituri /reviste de prestigiu. Sub acest ultim aspect, în mod particular, intenționez să dezvolt tema de cercetare propusă la abilitare, până la nivelul unui tratat dedicat excepțiilor procesuale și substanțiale și a modalității de valorificare a acestor în procesul civil, dar și să continui să dezvolt cursurile universitare în domeniul dreptului procesual civil și, punctual, să scriu o serie de monografii, în care să abordez interdisciplinar dreptul procesual și anumite arii ale dreptului material.

B.2.3. Planuri de evoluție și dezvoltare a carierei academice

În ceea ce privește activitatea didactică, în mod constant, m-am preocupat de îmbunătățirea calității actului didactic, de noi metode de învățare și pregătire a studenților și masteranzilor pentru accederea în viitoarele profesii juridice și, respectiv, pentru specializarea masteranzilor în anumite domenii, dar și de acumularea de noi informații prin interacțiunea profesională și de formare cu diversele corpuri juridice profesionale (CSM, INM, INPPA, INR, UNEJ), efectuarea unor stagii de pregătire care să-mi permită accesul la documente actualizate și armonizarea cu opiniile de valoare ale specialiștilor din România, dar și din Europa.

Apreciez că obținerea certificatului de abilitare va contribui la dezvoltarea carierei mele academice prin intensificarea schimburilor cu mediul academic românesc și cel european, dar, totodată, acest va genera beneficii și sub aspectul relației cu studenții, masteranzii, doctoranzii.

B.2.4. Direcții de cercetare/predare

Din perspectiva cercetării, pe termen scurt, îmi propun finalizarea proiectelor privind dezvoltarea activității de cercetare științifică la nivel individual, dar și în cadrul unor colective de cercetare; în viitor, îmi propun realizarea a cel puțin unui volum colectiv, având ca temă *procesul civil internațional*, cu participarea unor profesori din România și din Europa.

În plan didactic, am în vedere centrarea predării pe obținerea de competențe și abilități reale, modernizarea metodelor de predare și învățare și modernizarea formelor de evaluare a cunoștințelor studenților/ masteranzilor, prin implicare activă a studenților și masteranzilor, dar și prin uzul alternativ de sisteme *on-line*. Urmăresc mai ales transferul creativ al informației și al experienței profesionale către studenți, crearea și dezvoltarea de cunoștințe și de valori, iar la programele de master, aplicarea cunoștințelor în practica de excelență.

Temele de cercetare și predare viitoare vor include:

- aspectele fundamentale, cele de noutate, precum și cele privind dezvoltarea dreptului procesual civil;

- promovarea cursurilor interdisciplinare, de tip integrativ, la nivel de *master*;
 - *continuarea* elaborării și editării de cursuri actualizate, fișe și de caiete de seminarii, de culegeri de grile /probleme teoretice, suporturi de curs și altele asemenea, menite să constituie reale instrumente de învățare și evaluare;
- proiectul de Clinică Juridică (*debate*) și implicarea în concursuri naționale de procese simulate;
- crearea unui Cerc studențesc de Drept procesual civil;
- organizarea de seminarii, conferințe, mese rotunde, colocvii studențești etc.

Prof.univ.dr.Gabriela RĂDUCAN

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Gabriela Răducan', enclosed within a thin black rectangular border.